

Kapitola 3, Regresivní symbolizace – symboly v psychóze, str.: 57 – 69. In: Charles A. Sarnoff, M. D., Symboly v psychoterapii - symboly ve struktuře a funkcích, 2. vydání.

Úvod

Konkrétní symboly psychózy

Symboly nalezené v psychotických stavech, jako je schizofrenie, jsou primárně založeny na konkrétní nebo pseudoabstraktní symbolické souvislosti. Ontogeneze systému vědomí ve Freudově topografické teorii nabízí teoretický základ pro pochopení bodů fixace a cílů regresí, které poskytují paradigmaty pro patologické regresivní formy symbolizace vyskytující se v psychóze. Psychoanalytici, kteří se tomuto tématu věnovali, jsou např. Spitz, Greenson, Gill a Mahlerová. Tito představitelé prosazovali roli topografické teorie v porozumění vědomí. Popsali jeho vývojová stadia tak, jak se vztahují k mentálním obsahům z hlediska jejich vztahu k vědomí. Topografická teorie nabízí rámec pro popsání duševního života kojenců v období, ve kterém dochází k ontogenezi zralého percepčního aparátu. Užitečnost pro topografickou teorii je jasně naznačena v teorii Mahlerové, ve které se věnovala „procesu inkubace“ jako postupné ontogenetické evoluce senzoria vnímavého vědomého systému, která vede k tomu, že kojeneček či batole má trvale bdělý aparát vnímání. Nemusíme se však omezovat pouze na výše uvedené. Je možné dovést ontogenezi systémového vědomí za bod, který popsala Mahlerová, k pochopení plného rozvoje systémového vědomí, jak se objevuje u zralých osobností. Lze popsat kompletní vývojovou linii v ontogenezi vědomí, která nabízí potenciální body a cesty pro fixaci a regresi při vytváření symbolických forem po celé její délce. Rané úrovně vývoje se odrážejí v regresivních symbolech, které charakterizují psychotické stavy.

Ontogeneze systémového vědomí

Vývoj systémového vědomí ve vyvíjející se psychice postupuje prostřednictvím řady systémů vnímání. Pozůstatky tohoto vývoje jsou zastoupeny ve fixacích a regresích při formování symbolů v pozdějším životě. Ve vývoji systému vědomí lze rozpoznat nejméně tři fáze. Jedná se o prvotní systém vědomí, abstraktní systém vědomí a zralý systém vědomí.

Prvotní systém vědomí

Prvotní systémové vědomí existuje v percepčním kontextu, kterému dominuje synestazie, nondisjunktura a absence osobních hranic, které by identifikovaly zdroj (vnitřních nebo vnějších)

percepčních podnětů. Samotné prvotní systémové vědomí může být rozděleno do dvou stupňů. Nejranější aparát (přítomný při narození) snímá, ale nerozlišuje dvě modalidy čítí, bezprostřední vnitřní viscerální vjemy a bezprostřední vnější vjemy. Pokud jsou tyto vjemy příliš intenzivní, jsou chráněny tzv. „útekem z vjemů“, což je forma popření. S rozvojem paměti vzniká sofistikovanější forma prvotního systémového vědomí. V této fázi (přítomné asi po třech měsících) se ke vstupům vědomého percepčního aparátu přidávají vjemy vnitřní paměti. Paměťové vjemy ve formě reprezentace objektů, nejprve vizuálních, později verbálních, jsou zahrnuty do obsahu vědomí prvotního systému vědomí. Jedná se o rané formy rozpoznávání vjemů. V tomto sofistikovanějším percepčním systému přetrvává mechanismus obrany, který zachycuje bolestivé pocity aby reagoval na bolestivé vzpomínky, jako by to byly vjemy s vnitřním původem. Útek od vnímání prvotního systému vědomí přetrvává jako útek od prvků haptické paměti. Tento mechanismus je předchůdcem represe. Jak poznamenal Freud, vyhýbání se paměti je opakování předchozího úniku z vnímání. Vyhýbání se psychickému procesu vzpomínání na cokoli, co nás kdysi trápilo, je prvním příkladem psychické represe. Tato raná forma psychické represe postrádá posílení z protikatektické fixace na zástupnou reprezentaci, která charakterizuje tvorbu psychoanalytických symbolů.

Abstraktní systém vědomí

(Aktivní od cca 15 měsíců)

Jak dítě postupem času roste, referenční vzpomínky založené na vizuálních a verbálních vjemech se organizují do vzorců (symbolových sítí a shluků konceptů odvozených od vazeb založených na vnitřní podobnosti mezi koncepty paměti). Tyto paměťové vzorce tvoří základ pro elementy, které mají být použity při interpretaci komplexních nových podnětů (s přijatelnou úrovní afektu), které umožní vstup do vědomí. Interpretace vjemů a slov je v souladu s reflektivním uvědoměním založeným na pojmových shlucích. Abstraktní asociace mezi referenty se stávají základem pro symbolické vazby, které řídí výběr manifestních symbolů. Ty poskytují reprezentace ve vědomí s menším vlivem.

Tyto myšlenkové procesy se zabývají abstraktními vztahy mezi předměty, pojmy a slovy, které je reprezentují. Tím, že jsou propojeny se slovy, mohou být katexy opatřeny kvalitou, i když představují pouze vztahy mezi reprezentacemi objektů. Takové vztahy, které se stávají srozumitelnými pouze verbálně, tvoří hlavní část našich myšlenkových procesů.

Vývojový krok, který umožňuje začlenit do lidských mentálních schopností dovednost vnímat abstraktní vztahy mezi paměťovými prvky, jako jsou reprezentace objektů ve slovech, zavádí

schopnost dosáhnout selektivní interpretace událostí a iniciovat rozhodování na základě paměti a rozpoznávání podobností. To poskytuje základ pro logické myšlení a úsudek a je prostředkem toho, co Freud nazval „jemněji upraveným výkonem“.

Tento ontogenetický krok dělá zásadní změnu ve tvárnosti potenciálního obsahu systémového vědomí. Abstraktní vztahy vstupují do vědomí a vytvářejí „vědomí abstraktního systému“. Schopnost provádět selektivní interpretace událostí a rozpoznávat podobnosti prostřednictvím uvědomění si abstraktních vztahu, může být pozitivním vývojem. Poskytuje cestu k tomu, aby se ve vědomí objevila signální úzkost indikující nebezpečí, která vyplývá z abstraktního propojení nedávného vnímání s nepříjemnými afekty spojenými se vzpomínkami. Tato schopnost, i když většinou užitečná, je potenciálně ohrožující, protože může iniciovat nevhodný obranný mechanismus vyhýbání se skutečností, který je spojený s popíráním reality.

Zralý systém vědomí

(Aktivní od cca 26 měsíců)

Pozitivním faktem je, že zralé systémové vědomí, které je dalším ontogenetickým krokem, obsahuje prvek, který dokáže neutralizovat negativní potenciál, jenž je vlastní přenosu afektu prostřednictvím abstraktních asociací. Zralé systémové vědomí má schopnost vnímat a obsahovat smyslové prvky abstraktního systémového vědomí, přičemž vylučuje to, co vyvolává úzkost. Děje se tak prostřednictvím mechanismu represe, který vyloučením z vědomí (tj. popřením) je podporován k přesměrování pozornosti na náhradní reprezentace jako jsou manifestní symboly. Tematické systémové vědomí ve skutečnosti vzniká spojením abstraktního systémového vědomí a rozvojem vlastní represe. K tomu dochází v první polovině třetího roku života. Vlastní represe vzniká, když je možné z vědomí vyloučit spojení mezi tím, co představuje a co je reprezentováno, a s tím pak souvisí vznik úzkosti. K tomu dochází, když jsou místo přímých reprezentací předmětů kategorizovány náhradní formace jako jsou zjevné symboly, které buď nesouvisí s původní myšlenkou objektu nebo jsou tak dobře maskované, že jsou nerozpoznatelné. Tomu se říká kontraktaxe. Když zástupný útvar souvisí s původní myšlenkou objektu, ale asociace je dobře maskovaná, nazýváme to zástupným útvarem manifestního symbolu. Obsah zralého systémového vědomí obsahuje méně než obsah abstraktního systémového vědomí v důsledku zkrácení represí.

Represe

Represe zde znamená mechanismus, který zadržuje popřenou myšlenku v nevědomí. Existují však další významy slova represe. Freud původně používal termín „represe“ jako obecný termín k popisu obranného mechanismu, jehož funkce má za následek udržování něčeho v dostatečné vzdálenosti od vědomí. Existuje řada obranných konfigurací, které takovou „represi“ produkují. Freud je označuje jako „mechanismy represe“.

Prvotní systémové vědomí, které se objevuje nejdříve, se může vypořádat s nepříjemnými vjemy pomocí „vyhýbáním se vzpomínkám“ a „útekem“. To souvisí s popíráním nebo „primitivní represí“. Jak zdůraznil Freud, útek a vyhýbání se vzpomínkám jsou skutečně jednoduchými předchůdci represe, které vidíme v základech zralého systémového vědomí.

Vědomí abstraktního systému, které se aktivuje v 15 měsících, se dokáže vypořádat s katexí myšlenkových procesů a uvědoměním si abstraktních vztahů mezi vjemy tak jednoduchými prostředky, jako je odvrácení se nebo útek. Nicméně člověk může uniknout z vnímání, ale ne z vědomí. Vyhýbání se uvědomění vyžaduje psychickou aktivitu, která umožňuje blokovat přístup k vědomí asociačních a abstraktních vazeb mezi vjemy a paměťovými prvky s vysokou valencí pro přitahování afektů. Toho je dosaženo dekatexí odkazů, které zůstávají v paměti jako potenciální i když potlačovaný obsah a vliv. Katexe náhradních formací, jako jsou zjevné psychoanalytické symboly, tento proces posilují a stabilizují. Psychická aktivita, která tak odebírá přístup k vědomí duševním událostem s vysokou afektivní valencí, se nazývá vlastní represe. Tento proces, který je aktivován po 24 až 26 měsících, zahajuje zralé systémové vědomí.

Překrývání represe a abstraktního systému vědomí může zapříčinit částečné znemožnění vstupů do vědomí. Freud to popsal jako smyslový orgán pro část našich myšlenkových procesů. Toto je jeden ze strukturálních prvků zralého systémového vědomí. Podporuje mechanismus, jehož prostřednictvím mohou být z vědomí vyloučeny myšlenky a asociace, které v abstraktním systému vědomí mají potenciál produkovat vysokou úroveň úzkosti (vysoká afektivní valence). Běžná vědomá zkušenost dospělého se skládá ze směsi zralého systémového vědomí, projevů nepravidelných regresí podél vývojové linie vědomí a průniků z kognitivní minulosti.

Regresivní symbolizace

Když fantazie organizovaná podle primárního procesu vstoupí do vědomí, symbolizace, které jsou jejich základem, jsou regresivní povahy. Když tento obranný mechanismus (psychoanalytická symbolizace) selhává, může se jednat o jednu ze dvou možností. V té první se nezdá, že by nějaký symbol tlumil vědomí stresujícího vnímání. Úzkost se stává intenzivní. Ve druhé možnosti je vytvořen symbol, jehož asociativní spojení s tím co představuje zachovává trvalý a životaschopný přístup k vědomí. Symbol se stává transparentním pro významy a vlivy, které jsou spojeny s jeho odkazem. Když nastane druhá možnost, je fungování symbolizující funkce totožné se symbolizujícími aktivitami, které byly zmíněny během vývojového období spojeného s abstraktním systémovým vědomím. Identifikační charakteristikou abstraktního systémového vědomí je absence vlastní represe. Současně se ztrácí schopnost šířit potenciál vjemů reality pro vyvolání vědomého afektu prostřednictvím vnitřních a povrchních podobností se vzpomínkami a minulými konflikty, které mají silné afektivní asociace. Když si regresivní symbol zachová ve vědomí vazbu na to, co představuje v pamětních systémech a souvisejících afektech, vytvoří se afektivní porézní symbol. Jedná se především o symboly, které se vyskytují při vzniku fobie. Při regresi symbolizující funkce u osoby, která dosáhla úplného utváření psychoanalytického symbolu lze říci, že je dosaženo určitého zrušení represe.

Brenner se tímto procesem rozsáhle zabýval. Když dojde k ukončení represe, zapomenutá vzpomínka nebo touha, která byla dlouho bez spojení s objektem, nachází naplnění nebo je alespoň touha pocíťována jako nával afektu a je možné ji verbalizovat. Skutečné projevy přenosu jsou poháněny takovými posuny v psychologické rovnováze. V době kdy je represe zrušena, jsou mobilizovány jiné psychické mechanismy, aby blokovaly a maskovaly dopad pudu, což vede k organizaci zřetězení obran. Jeden z těchto mechanismů obsahuje porézní symboly popírání, přemísťování a ovlivnění a vyvolává fobické příznaky. Tato substituce alternativních mechanismů obrany obvykle vede k neurotickým symptomům. Existují další mechanismy reakce na zrušení represe, jako je regrese do stavu ega, která existovala před rozvojem vlastní represe. Charakteristickým klinickým znakem regresivní symbolizace je přítomnost silného afektu jako součásti jejích patologických prvků. Brierly hovořil o „regresi k pocitové řeči v analýze raně infantilních situací“ a byl názoru, že některé fantazie odhalené v psychoanalýze nikdy nebyly přístupné definitivnímu egu nebo sebevědomí. To je nepochybně jeden z důvodů, proč jsou některé afekty tak nepřístupné a jejich fantazie s nimi spojené jsou tak těžko verbalizovatelné. Jsou geneticky preverbální. Dnes bychom navíc mohli říci, že jsou geneticky presymbolické nebo odvozené z doby ve vývoji před objevením zralého systému vědomí.

Regresivní symbolizace v psychotických stavech

Podle Piageta a Sarnoffa začne represe fungovat až ve věku 24 až 26 měsíců. V tomto případě by mělo být možné, aby regrese dosáhla úrovně psychického vývoje ekvivalentnímu fungování před zavedením vlastní represe jako obranného mechanismu. Když dojde k regresi na úroveň, na které se symboly stanou afektní, ovlivněné nabitě symbolické vazby uniknou represí a získají přístup k vědomí. Jedinec se vystavuje riziku úzkostných stavů spojených se špatným smyslem pro realitu a psychotickými představami. Regrese k abstraktnímu systémovému vědomí je doprovázena ztrátou represe a objevením konkrétních symbolických vazeb ve vědomí, které mohou svou reakcí vyvolat stavy úzkosti doprovázené bizarním chováním. Následují některé kazuistiky, které tuto problematiku klinicky ilustrují.

I.R. byl třináctiletý chlapec, jehož analýza byla přenesena, jelikož interpretace spojující současné asociace a inscenace s hlubokými nevědomými významy vyvolávaly u mladíka stále větší úzkost. Přestože svou první psychoanalýzu začal kvůli těžké fobii zahrnující kousání ptáky, jeho příznaky při přenosu představovaly výraznou rozptýlenou úzkost a přesvědčení, že o něm lidé mluví a dělají si z něj legraci. Jednoho večera, když byl v tomto stavu, pozval jeho otec obchodního známého na večeři. Protože chtěl otec udělat dojem, byl hlavním jídlem filet mignon.

Bylo domluveno, že maso bude přineseno do jídelny v jeho původní dlouhé válcovité a nekrájené podobě a poté nakrájeno u stolu. Maso bylo přineseno na stůl na prkénku spolu s velkým nožem. Když otec s chutí začal odřezávat kousky masa, chlapec se na sedadle neklidně zavrtil, vstal a rozrušeně se začal pohybovat po místnosti. Začal se chichotat, pronášel sprostosti a urážel hosta. Zpráva o incidentu byla analytikovi podána ještě téhož večera prostřednictvím telefonátu rodičů. Během následujících psychoanalytických hodin pacient hlásil, že byl nervózní, když jeho otec krájel maso, jelikož „nemohl říct, jestli odřezává penis nebo maso“.

Pan J. T. byl dvaadvacetiletý inženýr, který žil sám v malém městě daleko od svého rodného města. Měl málo přátel. Jeho vztahy se ženami byly povrchní. Zmínil se o jedné epizodě homosexuální aktivity. Měl velký zájem o intelektuální hry zahrnující význam slov. Během dovolené vyrazil na sjezd lidí s podobnými zájmy. V rámci programu byli účastníci rozděleni do skupin, aby zkoumali, jak slova znovu vštěpují význam. Mladá žena navrhla skupině pana T., aby se všichni podívali na oblohu, aby zažili pravý význam modré. Poté diskutovali o svých zkušenostech.

Pan T. navrhl, aby si sedli do kruhu a hleděli jeden druhému na záda, aby s jistotou zažili to, co po většinu času pociťovali s pochybnostmi a nejistotou, totiž být pozorován. Skupina to považovala za úžasný nápad a okamžitě vytvořila kruh a začala se pozorovat. Poté začali všichni diskutovat o této zkušenosti, tedy všichni kromě pana T. Zůstal sedět a zíral do prázdna. Jeden z vedoucích sjezdu, který byl okamžitě povolán, ho postrčil do vlaku s jízdenkou do vzdálené části státu. Průvodčí vlaku zavolal policii, když se pana T. nepodařilo přimět, aby zareagoval na konci trasy.

Zpočátku se pan T. trápil. V sanitce začal spolupracovat. Přesvědčil se, že je správné, aby jel do nemocnice, ale poté si všiml, že se semaforey mění, aby sanitka mohla projet. Interpretoval účinek kolísání světla jako znamení, že Bůh urychluje jeho cestu. V nemocnici byla stanovena diagnóza schizofrenní reakce paranoidního typu. Během pobytu na oddělení způsobil nějaké stížnosti spolupacientů, protože přemísťoval fontánu na pití. Když se ho zeptali, proč se snaží s fontánou manipulovat, trval na tom, že to dělá, aby pomohl personálu oddělení udržet kontrolu nad pacienty na neklidném oddělení. Vysvětlil to následovně. Kohoutek vodní fontány v jeho mysli měl tvar penisu. Když se z něj napil, prováděl felaci na všechny muže na oddělení. To je udělalo klidnými a tichými.

Řez masa byl řez penisem. Vytřeštěné oči už nebyly verbálními metaforami nebo symboly, ale skutečností. Měnicí se světla přestala být příčinami vědy a stala se místo toho poselstvím od transcendentního Boha, který vedl samotného pacienta. Vodní kohoutek mohl být svou formou spojen jako symbol s mužským genitálem. Spojení vizuálního vnímání bez represe a posílení špatným testováním reality by mohlo být použito pro kontrolu ostatních.

V každé z těchto situací se běžné předměty, které by nevzbudily takovou pozornost myslí se zralým systémovým vědomím, staly zdrojem úzkosti nebo základem magického myšlení. Zralá mysl fungující v dospělém systému vědomí, potlačuje spojení mezi konflikty a potenciálními symboly v okolí a umožňuje jednotlivci svobodu od rušivé nebo někdy zdrcující úzkosti zatížené pronikáním do vědomí uvědoměním si konfliktů a komplexů. Pokud dojde k selhání represe spojení, odráží pak regresi k funkčnímu aparátu vědomí abstraktního systému.

Fixace ve vědomí abstraktního systému

Fixace v abstraktním systému vědomí se liší od regrese v abstraktním systému vědomí. Fixace v abstraktním systému vědomí je klinicky přítomna ve všudypřítomné absenci psychoanalytických

symbolů v psychickém životě jednotlivce, současně je přítomna s neschopností využít represe při řešení stresujících vazeb prostřednictvím podobnosti mezi vjemy a konflikty zatíženými vzpomínkami. Klinicky to lze pozorovat u dětí, které nedokážou udržet latenci kvůli neschopnosti vyvinout kompetentní ego strukturu latence. Regrese k abstraktnímu systémovému vědomí je klinicky přítomna v regresivní formě symbolizace, ve které interpretace prostředí odhalují, že spojení mezi tím co je symbolizováno a symbolem samotným nebylo potlačeno. V podstatě v regresivní symbolizaci došlo k regresi v symbolizující funkci strukturálního seskupení mentálních funkcí kategorizovaných pod rubrikou ego, do té fáze ontogeneze systémového vědomí před dozráním schopnosti rozvíjet a využívat represe. Charakteristicky primární procesní myšlení se objevuje ve vědomí s regresí do nezralých topografických systémů.

Během vývoje vedoucího ke zralému topografickému systému existuje řada nezralých percepčních systémů, ve kterých je vědomí dostupné primárnímu procesnímu stylu myšlení. Charakteristickým rysem zralého systému je, že postrádá primární procesní styl myšlení. Protože primární procesní styl myšlení je dostupný nezralým percepčním systémům, kde primární procesní prvky ve vztahu k symbolismu vstupují do vědomí, u osoby schopné psychoanalytických symbolů můžeme předpokládat, že došlo k regresi ve fungování percepčního aparátu k abstraktnímu systémovému vědomí.

Příklady výše uvedených případů představují schizofrenii a schizofrenní stavy. V prezentovaném materiálu symboly již nezakrývaly význam ani úzkost, nebyly němé nebo nepociťované. Primární procesní styl myšlení byl k dispozici vědomí jako zdroj verbalizace i jako motivace k jednání. Vnímané spojitosti způsobily rozpoznání nebezpečí, toto vědomí pak bylo poznamenáno úzkostí.

Špatné fungování represivních mechanismů v těchto případech souvisí s regresí v topografické sféře do doby před rozvojem zralého systémového vědomí. To platí pro tu část zjevných psychotických projevů, které mají co do činění s poruchami myšlení, percepčními deformacemi a úzkostí. Jako příklad lze uvést, že pohled pana T. na kohoutek jako na penis byl příkladem regresivní symbolizace (regrese v topografické sféře). Felatační chování zaměřené na uklidnění oddělení (regrese ega) bylo příkladem restitutivního klamu, jehož regresní symbol tvořil pouze část.

Souhrn

Člověk prochází ontogenezí, která pokračuje roky po jeho vypuzení z dělohy. Jednou z důležitých oblastí, ve kterých se psychika proplétá od stavu zrození ke zralosti, je stále složitější způsob, jakým je organizováno vědomé vnímání. Jsou popsány tři hlavní fáze této percepční organizace. První systém, který se vyvíjí, je prvotní systémové vědomí. V tomto systému je úplné uvědomění si afektů, konkrétních jevů, vjemů a objektů v okolí. Druhý, nazývaný abstraktní systém vědomí, přidává abstraktní vztahy mezi vjemy a vzpomínkami k těm prvkům, které jsou dostupné vědomí. Třetí, nazývaný vědomí dospělého systému, odečítá od abstraktního systému prostřednictvím represe ty vjemy, které mají vysokou valenci pro přitahování afektů. Výsledkem je psychický aparát, který je schopen tlumit úzkost.

Ontogeneze systémového vědomí sleduje tuto úzce uspořádanou hierarchickou řadu stádií, jenž se vyznačují rostoucí složitostí s rostoucím věkem. Genetický dopad této vývojové linie na pozdější psychopatologii a související stavy fixací a regresí lze sledovat u řady případů. Selhání v symbolizující funkci během psychotických dekompenzací mohou souviset s regresí do raných stádií percepční organizace (tj. abstraktního systémového vědomí), která existovala před maturačním zavedením vlastní represe během první poloviny třetího roku života.

Konkrétní symboly prvotního systémového vědomí jsou vnímány spíše jako spojené a ztotožňované s jejich referenty, než aby s nimi abstraktně souvisely. Bolestivé abstraktní vztahy mezi reprezentací a odkazy nejsou potlačeny vytvářením těchto konkrétních symbolických forem. Ve vědomí se ustanoví uzamčený vztah mezi objekty. Žádná varianta nebo alternativní význam založený na vnitřní abstraktní podobnosti není přípustný. Psychotické použití těchto symbolů je zabarveno regresí k reprezentacím, které jsou vědomě identifikovány se svými referenty a nedovolují, aby vlivy reality motivovaly ke změně nebo změnu vytvořily.

Symboly abstraktního systémového vědomí jsou vnímány jako abstraktně související se svými referenty. Stejně jako psychoanalytické symboly zralého systémového vědomí nejsou manifestované reprezentace abstraktních symbolů vědomě spojeny s jejich referenty v mysli symbolizéra. Regrese k abstraktnímu systémovému vědomí představuje psychotické použití symbolů ke zvládnutí velké úzkosti. Tyto symboly jsou vyloučeny z vědomí založeném na popírání podporované substitučními formacemi, jenž se vyskytují u paranoie a latentních mechanismů omezení ega. Obranná falešná přesvědčení, která tyto reprezentace zajišťují, jsou použity jako prostředek přizpůsobení, ve kterém je impuls nebo odpověď odepřen uznáním v rámci vlastní hranice osoby a je promítnuta na objekt

vytěsněný ze skutečného zdroje obtíží. Jsou zcela evokující. Malý důraz je kladen na přizpůsobení se realitě. Neměnná evokující psychická realita psychotického člověka nereaguje na skutečnost, že se realita změnila nebo je proměnlivá. Takové psychotické symboly odolávají vlivu a změnám. V sublimativním potenciálu psychoanalytických symbolů neexistuje žádná možnost adaptace na realitu. Psychotik odejde do světa neměnných falešných obrazových symbolů uzamčených mimo dosah reality narcistickým zatížením. Takové symboly nejsou naladěny na komunikaci ovlivněnou potřebami světa a posluchače, který si přeje být pochopen. Příklad jiné symbolické formy vytvořené bez represe lze vidět ve zkušenosti malého dítěte, pro které se při odchodu rodiče ztrácí milovaný primární objekt. Zjevná vzpomínka slouží jako symbol pro objekt bez vložení symbolizující funkce.